

מסכת Baba Metzia

פרק ה

א. איזהו גש ואייזהו תרבית. איזהו גש. המלוה סלע בחמשה דינרין, סאמים חטין בשלש, מפני שהוא גש. ואיזהו תרבית, הפרבה בפרות. כיצד. לך הימנו חטין בדינר זקב הכור, וכן השער, עמדו חטין בשלשים דינרין, אמר לו פון לי חטי, שאני רוצה למכרו ולקח בהן יין. אמר לו גרי תעמיד עשיות עלי בשלשים, וגרי לך אצלי בהן יין, וכיון אין לו:

ב. המלוה את חברו, לא ידור בחצירו חם, ולא ישפר ממו בפחות, מפני שהוא רבית. מרביין על השקר, ואין מרביין על הפטר. כיצד. השביר לו את חצירו, ואמר לו, אם מעכשו אתה נותן לי, גרי הוא לך בעשר סלעים לשנה, ואם של חדש בחודש, בסלע לחודש, מטר. מכר לו את שידחו, ואמר לו, אם מעכשו אתה נותן לי, גרי היא שלך באلف זוז, אם לארו, בשנים עשר מנה, אסור:

ג. מִכֶּר לוֹ אֶת הַשְׁדָה, וְנָתַן לוֹ מֵקֶצֶת דָמִים, וְאָמַר לוֹ אֵימָתִי שְׁתְּרִצָּה הַבָּא מַעֲוֹת וַטֵּל אֶת שְׁלָקָה, אָסָור. הַלּוֹהוּ עַל שְׂדָהוּ, וְאָמַר לוֹ, אִם אֵי אֶתְּהָ נָתַן לִי מִכֶּאן וְעַד שֶׁלֶשׁ שָׁנִים הָרִי הִיא שְׁלִי, הָרִי הִיא שְׁלָוּ. וְכֵה הָיָה בִּיתוֹס בָּנוֹ זָנוֹן עֹזֶשֶׁה עַל פִּי חֲכָמִים:

ד. אֵין מוֹשִׁיבֵין חָגְנוּן לְמַחְצִית שֶׁכֶר, וְלֹא יְתַנוּ מַעֲוֹת לְקַח בָּהוּ פִּרְוֹת לְמַחְצִית שֶׁכֶר, אֶלָּא אִם כֵּן נָתַן לוֹ שֶׁכְרוֹ כְּפֹעַל. אֵין מוֹשִׁיבֵין תְּרֵגְגּוּלֵין לְמַחְצִית, וְאֵין שְׁמַיִן עֲגָלִין וְסִיחַן לְמַחְצִית, אֶלָּא אִם כֵּן נָתַן לוֹ שֶׁכֶר עַמְלוֹ וְמַזְנוֹן. אֶבֶל מַקְבְּלִין עֲגָלִין וְסִיחַן לְמַחְצִית, וְמַגְהַלִּין אָוֹתָן עַד שִׁיחַה מְשֻׁלְשִׁין. וְחַמּוֹר, עַד שִׁתְהָא טוֹעַנְתָּ:

ה. שְׁמַיִן פְּרָה וְחַמּוֹר וְכָל ذָבֵר שַׁהְיוֹא עֹזֶשֶׁה וְאָכֵל לְמַחְצִית. מָקוֹם שְׁנָהָנוּ לְחַלֵּק אֶת הַוְּלֹדוֹת מִזֶּד, חֹלְקִין, מָקוֹם שְׁנָהָנוּ לְגַדֵּל, יַגְדִּלוּ. רַבּוּ שְׁמַעוֹן בָּנוֹ גַּמְלִיאֵל אָוֹמֵר, שְׁמַיִן עֲגָל עַם אַמּוֹ וְסִיחַן עַם אַמּוֹ. וּמִפְרִיז עַל שְׂדָהוּ, וְאֵינוֹ חֹשֶׁש מְשׁוּם רַבִּית:

ו. אֵין מַקְבְּלִין צָאוֹן בְּרִזֵּל מִיְשָׁרָאֵל, מִפְנֵי שַׁהְיוֹא רַבִּית. אֶבֶל מַקְבְּלִין צָאוֹן בְּרִזֵּל מִן הַגְּכָרִים, וְלוֹזֵן מַהֲנוּ וְמַלְוֵין אָוֹתָן בְּרַבִּית, וְכוֹן בְּגַר הַוֹּשֵׁב. מַלְוֵה יִשְׂרָאֵל מַעֲוַתֵּיו שֶׁל נְכָרִי מִדְעַת הַגְּכָרִי, אֶבֶל לֹא מִדְעַת יִשְׂרָאֵל:

ג. אין פוסקין על הפרות עד שיצא השער. (יצא השער, פוסקין, ו אף על פי שאין לך יש לך). קיה הוא תחלה לקוזרים, פוסק עםו על הגדייש, ועל העבית של ענבים, ועל המעתן של זיתים, ועל הביצים של יזאר, ועל הסיד משש��עו בקבוץ. ופוסק עםו על הזבל כל ימות השנה. רבינו יוסי אומר, אין פוסקין על הזבל אלא אם כן היה לה זבל באשפה. וחכמים מתיירין. ופוסק עםו כשער האבורה. רבינו יהודה אומר, אף על פי שלא פסק עםו כשער האבורה, יכול לומר כן לי כזה, או פון לי מעות:

ה. מלוה אדם את אריסיו חטאים בחטין לזרע, אבל לא לאכל. שהיה רבנו גמליאל מלוה את אריסיו חטאים בחטין לזרע, בicular והונלו, או בזול והוקרו, נוטל מהו כשער האול, ולא מפני שהלכה כו, אלא שרצה להחמיר על עצמו:

ט. לא יאמר אדם לחברו, הלייני כור חטאין ואני אותו לך לארון. אבל אומר לו, הלייני עד שיבאبني, או עד שאמץא מפתח. וזהיל אסף. וכן היה היל אסף, לא תלוה אשא בכפר לחברתך עד שתעשני דמים, שמא יזכירו חטאים, ונמצאו באות לידי רביית:

י. אומר אדם לחברו, נפש עמי ואניכש עמה, עדר עמי ואעדך עמה, ולא יאמר לו נפש עמי ואעדך עמה, עדר עמי ואניכש עמה. כל ימי גריד, אחד. כל ימי רביעת, אחד. לא יאמר לו חרש עמי

בגָּרִיד וְאַנִּי אַחֲרֵש עַמֶּךָ בְּרֻבִּיעָה. רְבוֹ גָּמְלִיאֵל אָמֵר, יְשׁוּרִין
מִקְדָּמָת וַיְשׁוּרִין רַבִּית מַאֲחֶתֶת. כִּיּוֹצֵא. נָטוּ עִינֵּינוֹ לְלוֹת הַיּוֹם, וְהִיא
מִשְׁלֵחָה לוֹ וַיֹּאמֶר בְּשִׁבְיל שְׂפָלוֹנִי, זוּ הִיא רַבִּית מִקְדָּמָת. לֹהֶה הַיּוֹם
וְהַזִּיר לוֹ אֶת מְעוֹתָיו, וְהִיא מִשְׁלֵחָה לוֹ וַיֹּאמֶר בְּשִׁבְיל מְעוֹתִיךְ שְׁהִי
בְּטִלוֹת אַצְלִי, זוּ הִיא רַבִּית מַאֲחֶתֶת. רְבִי שְׁמָעוֹן אָמֵר, יְשׁוּרִין
דְּבָרִים, לֹא יֹאמֶר לוֹ, דַע כִּי בָא אִישׁ פְּלוֹנִי מִפְּקוּם פְּלוֹנִי:

יא. וְאַלֹּו עֹזֶבְרִין בְּלֹא תַּעֲשֶׂה. הַמְּלִוָּה, וְהַלְּוָה, וְהַעֲרָב, וְהַעֲדִים.
וְחֲכָמִים אֲוֹרִים, אֲפִי הַסּוֹפֵר. עֹזֶבְרִים מִשְׁוִים לֹא תַּפְנוּ (וַיִּקְרָא כָה),
וּמִשְׁוִים בְּלֹא תַּקְהַ מַאֲתָוֹ (שם), וּמִשְׁוִים לֹא תַּהֲזִיחַ לֹא כְּנֶשֶׁה (שמות)
כְבָ), וּמִשְׁוִים לֹא חַשְׁימֹן עַלְיוֹ נְשֶׁה (שם), וּמִשְׁוִים וְלִפְנֵי עֹור לֹא
תַּפְנוּ מִכְשָׁל וַיַּרְאָתְ מִאֱלֹהִיךְ אַנִּי ה' (וַיִּקְרָא יט):